

3-3635a

Հ Ի Ա Հ Ա Ն Գ
ԳԱՐՆԱՆ-ԱՄԱՌԱՅԻՆ ԾՆՆԴԻ ԺԱՄԱՆԱԿ
ԽՈՃԿՈՐՆԵՐԻՆ
ՊԱՀԵԼՈՒ ՅԵՎ ԱՃԵՑՆԵԼՈՒ ՄԸՍԻՆ

636
7-25

22826

636
5-25

2338-2

Арм.

ԱՌԱՋԱԲԱՆ

ՀՍԽՀ-ի ժողովուրդների և Հ. Կ. (բ) Կ. Կենտկոմի 1933 թ. սեպտեմբերի 11-ի «Անասնապահության զարգացման ձեռնարկումների մասին» վորոշման մեջ խնդիր է դրված առավելագույն չափով նվազեցնելու անասունների անկումը և ապահովել մատչալի պահպանումը խորհրդային կոլեկտիվներում և կոլտնտեսություններում՝ ընդլայնված վերարտադրության համար:

Սոցիալիստական անասնապահության զարգացման ներկա ետապում հոտի ընդլայնված վերարտադրության ապահովման աշխատանքները և հոտի վորակական ցուցանիշների բարձրացումը խորհրդային կոլեկտիվներում և կոլտնտեսություններում հանդիսանում է նրանց գործունեության կենտրոնական խնդիրը:

Հոտի ընդլայնված վերարտադրության հարցի լուծումն ապահովող միջոցառումների կարևորագույն խնդիրներից մեկը հանդիսանում է խորհրդային կոլեկտիվների և կոլտնտեսությունների սեփական ամբողջ աճի բուժումն ու մատղաշների խնամքի ապահովումը:

Դրա հետ միասին կոլտնտեսական անասնապահության ընդլայնված վերարտադրության համար անհրաժեշտ է, վոր պահպանվի նաև կոլտնտեսականների անձնական ոգտագործության տակ գտնված անասունների մատղաշը:

Մատղաշի բուժումն և մատղաշների պահպանումն որինակելի հիմքերի վրա դրված տասնյակ և հարյուրավոր կոլտնտեսությունների կողքին մենք ունենք նաև մի շարք կոլտնտեսություններ, վորտեղ այդ կարևորագույն աշխատանքը մատնված է ինքնահոսի և վորի հետևանքով հոտի ընդլայնված վերարտադրության տեմպերը չեն բավարարում պրոլետարական պետության պահանջներին:

Վերն է մի շարք կոլտնտեսություններում մատղաշի բուժման ու պահպանման հետամնացության գլխավոր պատճառը:

Մեր սոցիալիստական անասնապահության զարգացման տվյալ ետապում հիմնական է առավել բնորոշ առանձնահատկությունը հանդիսանում է այն, վոր կոլտնտեսական լայն մասաները բավականաչափ չեն տիրապետում գոտեխնիկական գիտության բնագավառի գիտելիքներին, վոր նրանք չեն տիրապետում մատղաշի (հորթերի, գառների, խոճկորների) ոացիոնալ դաստիարակության և բուժման տեխնիկային, վոր նրանք բավականաչափ ճիշտ չեն կարողանում կազմակերպել սոցիալիստական անասնապահության արտադրական պրոցեսը և կուլտուրական ձեռք կառավարել սոցիալիստական անասնապահական տնտեսությունը:

Պատ. խմբագիր՝ Ս. Իսախանյան
Տեխ. խմբագիր՝ Պ. Սարոյան
Պրբագրիչ՝ Սառ Հակոբյան
Հանձնվել է արտադրության 1933 թ. դեկտ. 3-ին
Ստորագրված է տպագրելու 1933 թ. դեկտ. 15-ին
Պատվեր № 536 Դրավիտ 8954 Տիրած 1000

ՅԵՐԵՎԱՆ, ԳՅՈՒՂՀՐԱՏԻ ՑՊԱՐԱՆ, ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆ № 50

ՀՅ-2338
ԿԿՅ. №

Հետամնաց, մանր-գյուղացիական տնտեսությունից մնացած այդ ժառանգությունն այժմ հանդիսանում է կոլտնտեսական-անասնապահական ապրանքային ֆերմաների կազմակերպչական-տնտեսական աշխատանքների գլխավոր խոչնդատներից մեկը, մասնավորապես մատղաշի բուծման և նրանց պահպանման կազմակերպման վորակի բարձրացման բնագավառում:

Հենց աշխատանքի այդ բնագավառումն է, վոր թշնամին, հակակոլտնտեսական տարրերը փորձում են դիմադրություն ցույց տալ և խանգարել մեր հաղթական առաջընթացը:

Իրա համար ել սոցիալիստական անասնապահության բնագավառումնոր տեխնիկայի յուրացումը, մասնավորապես սեփական, աճի՝ մատղաշների պահպանման ոացիոնալ կազմակերպումը, վոր ապահովվելու յե սոցիալիստական հոտի ընդլայնված վերարտադրությունը—այժմ հանդիսանում է դասակարգային պայքարի կենտրոնական ասպարեզը գյուղում:

Ներկայումս անասնապահության բնագավառումնոր տեխնիկայի տիրապետման աշխատանքները կոլտնտեսականների և կոլտնտեսությունների ավելի ու ավելի լայն մասսաներ են ընդգրկում:

Կոլտնտեսություններում, սոցիալիստական անասնապահության տեխնիկայի տիրապետման վերաբերյալ բարձրորակ անասնապահության սերողների խմբակների ծավալվող լայն ցանցը հանդիսանում է ընկ. ՄՍԱԼԻՆԻ առաջավոր տեխնիկայի արտադրության մասին ցուցումների իրացման ամենալավագույն արտահայտությունը:

Մատղաշների (հորթերի, գառների և խոճկորների) բուծման և խնամքի տեխնիկայի մասին այս հրահանգը, հաստատված Հողտնտեսության կոլեկտիվի կողմից, նպատակ ունի անասնապահության ասպարեզում աշխատող յուրաքանչյուր առաջավոր կոլտնտեսականի և կոլտնտեսուհու ձեռքը տալ մատղաշի բուծման ու պահպանման տեխնիկայի և կազմակերպչական-տնտեսական աշխատանքների վերաբերյալ գիտական հանրամատչելի մի գրքույկ:

Շնորհիվ այս աշխատանքի և կոլտնտեսությունների բարձր յեկամտաբերությունն այս և հետագա տարիներում այս հիման վրա կոլտնտեսականների և կոլտնտեսուհիների արտադրական ակտիվությունը բարձրացումով, քաղբաժինների ղեկավարությամբ խթանելով ավելի ազնիվ ու նվիրված կոլտնտեսական մասսաների ինքնագործունեությունը և իրականացնելով հոտի բազմացման ու ապրանքային արտադրանքի արտադրական պլանները—ձեռք կբերեն նոր ու աննախընթաց հաղթանակներ սոցիալիստական անասնապահության բարձրացման և նրա ընդլայնված վերարտադրման ասպարեզում:

Ս. ԻՍԱՀԱԿՅԱՆ

40685-63

I. ՀՂԻ ՅԵՎ ԾԾՄԱՅՐ ՄԵՐՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՀԵԼՆ ՈՒ ԽՆԱՄԵԼԸ

Խոզաճնոցներ. 1. Խոզանոցը պետք է լինի չոր և լուսավոր: Սա առաջին կարևորագույն պահանջն է, վորովհետև խոնավ և մութ խոզանոցը վոչնչացնում է խոզերին: Խոզանոցում, միջանցքների և բնների հատակները, ինչպես և պատերն ու առաստաղը, պետք է լինեն չոր և մաքուր:

2. Ծծմայր մերունների և խոճկորների համար խոզանոցը պետք է լինի տաք: Անկախ դրսում յեղած Չերմաստիճանի դրությունից, խոզանոցի Չերմաստիճանը պիտի լինի հավասարաչափ: Այդպիսի խոզանոցում, հատակից մեկ մետր բարձրության վրա, պետք է լինի C 10—12⁰ Չերմություն:

3. Խոզանոցում ողը պետք է լինի մշտական մաքուր և թարմ: Տոթը խոզանոցում, փչացած ողը նրա մեջ թուլացնում է թուլանավորում են խոզին:

Վորպեսզի խոզանոցում լինի թարմ, մաքուր ող, պետք է շարունակ հսկել ողափոխող խողովակների վրա և անհրաժեշտության դեպքում նրանց բացել և փակել: Բացի դրանից, խոզերի և խոճկորների դրոսանքի ժամանակ, յերբ խոզանոցում կենդանիներ չկան, պետք է ողափոխել խոզանոցը՝ բանալով դրա համար լուսամուտները կամ դռները:

Առանձնապես ոգտակար է լուսամուտները բացել արևոտ կողմից՝ լավ և պարզ յեղանակներին:

Խոզերի 4. Անհրաժեշտ է ժամանակ առ ժամանակ խոզերին մաքրումը. մաքրել խոզանակներով կամ վոլորած ծղնտով: Խոզերի և խոճկորների վրա պարագիտներ (վոջիլներ) յերևան դալուց, պետք է խոզերին ոճել անմշակ նավթով, ոլենավթով, մազուլթով, վերամշակված ավտոլով, նավթի հետ խառնած (1 մաս նավթին 10 մաս մազուլթ, ալեոնավթ կամ անմշակ նավթ և այլն): Յեթե խոզերը պարագիտով վարակված են շատ ուժեղ չափով, ոճումը պետք է կրկնել յուրաքանչյուր 10—15 որը մեկ անգամ, վորովհետև այդ ժամանակամիջոցում խողի մազերի վրա գտնվող ձվաներից դուրս են գալիս մանր վոջիլները:

Խոզերի 5. Խոզերը պետք է ապահովված լինեն չոր Յամքարով: Կամքարը. ֆնելու համար չոր, փափուկ և տաք բուռնը խոշոր նշանակուլթյուն ունի կենդանիները պահպանման և կերը տնտեսելու տեսակետից: Խոզերի պակկը

Թաց, խոնավ ցամաքի և ցուրտ հատակի վրա (բետոնից, քարից, ասֆալտից), փաստում և կենդանիներին: Դրա համար անհրաժեշտ է ցուրտ հատակ ունեցող բների հատակը ծածկել տախտակով՝ բնի տարածություն $1\frac{1}{2}$ -ի վրա:

Բները մաքրելուց պետք է դուրս թափել միայն թաց և կեղտոտ ցամաքոցն ու գոմաղբը, իսկ չոր ցամաքոցը պետք է քրքրել և նրան ավելացնել չոր, թարմ ցամաքոց, նրա համար, վորպեսզի աստիճանաբար կուտակվի մատրաց և բուսնը դարձնել փափուկ և տաք: Խոզերի համար ավելի ոգտակար է, յեթե ցամաքոցը կուտակվելով դառնում է հաստ, չոր և փափուկ մատրաց: Հիվանդությունն առաջ գալու դեպքում պետք է ամբողջ ցամաքոցը փոխել:

Հարզը պակաս լինելու դեպքում դրանով առաջին հերթին պետք է ապահովել ծնող և խոճկորներ ունեցող ծծմայր մերուններին: Հղի և վոչ հղի մերունների համար պետք է ոգտագործել ցամաքոցի այլ տեսակները (տորֆ, տերև, յեղեգն, փայտի թեփ կամ ճահճախոտ և այլն):

Մերունների թարմ, մաքուր ողում, արևի ճառագայթների տակ, զբոսանք. նույնիսկ ձմեռ ժամանակը, իսկ առավել ևս ձմեռվա վերջերին, յերբ վրա յեն հասնում պայծառ, արևոտ որերը, զբոսանքը մեծ նշանակություն ունի խոզերի առողջության ամրապնդման համար:

Առանց զբոսանքի չի կարելի մերուններից ստանալ ամուր և առողջ խոճկորներ: Զբոսանքի տևողությունը պետք է լինի կես ժամից մինչև 2 ժամ և ավելին՝ նայած յեղանակին:

Ճանապարհների անանցանելի դառնալուց, յերբ փարախում ցեխ է լինում, խոզերին պետք է ման ածել դաշտում բարձր, ձյունից ազատված և չորացած վայրերում: Սառած և սայթաքուն ճանապարհներով խոզերին չպետք է քշել:

Ամառային շրջանում ինչպես խոզերին (հղի և ծծմայր) նույնպես և խոճկորներին պետք է պահել արոտավայրերում: Խոճկորներին արոտին պետք է սովորեցնել աստիճանաբար՝ սկսած 10 որական հասակից՝ դուրս թողնելով նրանց տաք ժամանակը, առաջին որերին 10—15 րոպեից վոչ ավել: Խոզերի համար ամենալավ արոտավայրն են հանդիսանում յերեքնուկի և առվույտի ցանքերը, բայց հաջողությամբ կարող են ոգտագործվել նաև թիթեռնածաղկի և այլ խոտերի ցանքերը, ինչպես և բնական արոտավայրերը:

II. ՀՂԻ ՄԵՐՈՒՆՆԵՐԻ ԿԵՐԱԿՐՈՒՄԸ

1. Կերակրելուց միշտ պետք է հետևել, վորպեսզի մերունները լինեն լավ տոհմական մարմնի մեջ և թույլ չտալ ինչպես մերունների ճարպակալման, նույնպես և նրանց նիհարելուն: Ճարպակալած և նիհար մերունները տալիս են թույլ խոճկորներ և նրանց վատ են կերակրում:

2. Հղի մերունների որաբաժինը պետք է բաղկացած լինի զանազան տեսակի և տնտեսություն համար ամենամատչելի կերերից:

Կանոնավոր կերակրման ժամանակ որաբաժնի անհրաժեշտ բաղադրիչ մասերը պետք է լինեն թիթեռնածաղիկ բույսերի խոտերը (առվույտ, յերեքնուկ, վիկա վարսակի հետ, սոյա և այլն) կամ զանազան տեսակի լավ դաշտային խոտերը, արմատապտուղները և կարտոֆիլը կամ թե արմատապտուղների փոխարեն լավ սիլոսը կամ մղուքը (жом), քիչ քանակով խտացրած կերեր (Չարգած հատիկ, մնացորդներ, ալյուրի փոշի, թեփեր, քուսպեր) և հանքային խառնուրդ: Լավ թիթեռնածաղկավոր և ալյուրատեսակ խոտերի, արմատապտուղների և սիլոսի պակասության դեպքում պետք է այդ կերերի մի մասը փոխարինել դարմանի մղեղով (վարսակի, կտավհատի, յերեքնուկի, կորեկի): Խիստ յերկար ժամանակ մնացած կոպիտ խոտազգիները խոտով կամ դարմանով կերակրելուց, սրանք պետք է խաշվեն (բղով յեփել) և կերակրվեն խտացրած կերերի հետ խառն վիճակում, ընդվորում նախքան խաշելը խոտը պետք է մանրացվի: Լավ խոտով կերակրվում են մասամբ մսրից, խոզերի զբոսանքի ժամանակ, և մասամբ ել մանրացրած դրությամբ: Լավ ուտվելու համար անհրաժեշտ է խոտը մանր աղալ—դարձնել ալյուր, վորը կարելի յե կատարել հասարակ յերկանքի միջոցով, միայն անհրաժեշտ է, վորպեսզի խոտը չոր լինի:

Մերունների հղիության առաջին 3 ամիսներում նրանց որաբաժինը կարող է կազմված լինել 70% կոպիտ և հյուսթալի կերերից և 30% խտացրած կերից (ըստ կերի միավորների): 3 ամսից հետո կոպիտ կերի քանակն աստիճանաբար պակասեցվում է և ծնելուց 15 օր առաջ կոպիտ և հյուսթալի կերի քանակն աստիճանաբար հասցվում է 25—30%-ի, իսկ խտացրած կերի բաժինն ավելացվում է մինչև 70—75%-ի: Այդ ժամանակ որաբաժինը կազմվում է այնպիսի կերերից, վորոնցով մերունները պետք է կերակրվեն նաև ծնելուց հետո:

4. Հյուսիսային և կոպիտ կերերը տրվում են խտացրած կերի հետ միասին, թանձր խառնապուրի ձևով (արմատապտուղները նախորոք կտրտվում են, կարտոֆիլը յեփվում կամ խաշվում է):

5. Կով վորակի սիրտով մերուկներին կարելի յե կերակրել յուրաքանչյուր մորը տալով որական 4—5 կիլոգրամ: Ծնելուց 10—15 որ առաջ սիրտի քանակը պակասեցվում է և հասցվում մինչև 1,5—2 կիլոգրամ. ծնելուց 3—4 որ առաջ սիրտն ամբողջովին հանվում է որաբաժնից:

6. Նեխված, բորբոսնած սիրտը մայրերին տալ չի թույլատրվում, իսկ սառած սիրտն անհրաժեշտ է կերակրելուց առաջ հալեցնել:

7. Հանքային նյութերը տրվում են հետևյալ խառնուրդների ձևով.

ա) աղած կրաքար կամ կավիճ	8 մաս:
կերակրի աղ	2 »
բ) աղած կրաքար կամ կավիճ	4 »
վոսկրի ալյուր (այրված վոսկոր)	4 »
կերակրի աղ	2 »

Այս կամ այն խառնուրդից մերուկներից յուրաքանչյուրին կերերի հետ միասին որական տրվում է 30—40 գրամ, իսկ ինքնակերակրողների առկայության դեպքում՝ ցանկացածին չափ: Ինքնակերակրողների մեջ ավելացվում է նմանապես վառարանի մոխիր, ածուխ:

8. Ծնելուց 2—3 որ առաջ մերուկների որաբաժինը վորոշ չափով պակասեցվում է և նրանց տրվում է խտացրած կեր՝ ջրիկ վիճակում, քիչ քանակով մանրացրած արմատապտուղների հետ միասին:

9. Յրտահարված արմատապտուղները նախքան կերակրելը մանրացվում են և ապա յեփվում կամ խաշվում:

10. Հղի մերուկներին կարելի յե կերակրել որական 2 անգամ: Ծնելուց 10—15 որ առաջ պետք է անցնել նրանց որական 3 անգամ կերակրելուն: Կոպիտ կերերի շատության դեպքում (դարման, խոտ) պետք է բոլոր խոզերին կերակրել 3 անգամ:

III. ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՆՑԿԱՑՆԵԼԸ

1. Ծնելուց 10—15 առաջ մերուկը տեղավորվում է առանձին բնի մեջ: Բունը՝ մինչ այդ մեծ ուշադրությամբ մաքրվում է: Նրա պատերը և հատակը լվացվում է յեռման ջրով մոխրաջրի

հետ միասին և սպիտակացվում է թարմ հանգած կրով: Ինքը՝ մերուկը փոխադրվելուց առաջ, մաքրվում է և սրբվում է կրեփինի մեկ տոկոսային լուծույթով ներծծված շորով: Յեթե մերուկների վրա կան վոշիլներ, ապա փոխադրելուց առաջ նրանց պետք է մաքրել այդ պարազիտներից, վերևում ցույց տրված ձևով:

2. Ծնունդի հետ պետք է վարվել մեղմ և սիրալիր, վորպեսզի նա ընտելանա և խնամողից չվախենա: Կուրծը մրսեցնելուց խուսափելու համար անհրաժեշտ է, վոր մերուկը պառկի չոր և փափուկ փովածքի վրա: Պետք է գննել մերուկի ծծերն ու կուրծը և բուժել ամեն տեսակի վերքերն ու ճանգոսած տեղերը:

3. Ծնելուց առաջ պետք է հսկողություն ունենալ, վորպեսզի մերուկները փորկապություն չունենան: Յեթե մերուկի կղկղանքը չափազանց պինդ է, պետք է նրան տալ լուծողական: Ծնելուց 5—6 ժամ առաջ մերուկին չպետք է կերակրել: Այդ ժամանակ նրան պետք է տալ միայն խմելու ջուր:

4. Ծնելուց 2—3 որ առաջ և 5 որ հետո անհրաժեշտ է խողանոցում սահմանել ցերեկային և գիշերային հերթապահություն, ընդվորում հերթապահը պետք է ճանաչի այն բոլոր մերուկներին, վորոնք այդ ժամանակամիջոցում պետք է ծնեն:

5. Ծնելու ժամանակ մերուկը պետք է պառկի փափուկ և չոր փովածքի վրա: Ծնելուց հետո այդ փովածքը փոխարինվում է թարմով: Ծնված խոճկորներին խողապահը վերցնում է մորից և սրբում չոր և մաքուր շորով սկսելով գլխից, ապա ձախ ձեռքի մասներով բռնում և պորտը, փորից 4—5 սմ. հեռավորության վրա, սեղմում այն, մաքուր մկրատով կտրում պորտի ծայրը՝ բռնած տեղից մի քիչ ցածր մասից և պորտի ֆնացող ծայրը քսում կրեփինի մեկ տոկոսային լուծույթ: Ծինը և սատկած խոճկորները հավաքվում են բնից և վոշնչացվում:

Բոլոր ընդունված խոճկորները տեղավորվում են արկղի մեջ՝ չոր, փափուկ փովածքի վրա և վերևից ծածկում այնպես, վորպեսզի ֆուս վոշ մեծ անցք (ճեղք)՝ արկղի մեջ թարմ ող անցնելու համար:

6. Ծննդաբերությունը վերջանալուց, բայց նրա սկզբից հաշված 2 ժամից վոշ ուշ, իսկ յեթե խոճկորները թույլ են, ապա և շուտ, մոտավորապես ծնելուց մեկ ժամ հետո խոճկորներին ծծեցնում են: Յեթե խոճկորներն սկսել են լավ ծծել, ապա ամբողջ ժամանակը նրանց թողնում են մոր մոտ, իսկ յեթե խոճկորները թույլ են, ապա նրանց հավաքում են արկղի մեջ և բաց են թողնում մոր մոտ ամեն 1-2 ժամից հետո, գիշեր և ցերեկ:

Այսպես վարվում են մինչև խոճկորների ամբաստանումը (2-3 որ): Առաջին անգամ ծծելուց առաջ մոր կուրծն ու ծծերը վաղվում են կրեոլինի 1 տոկոսանի գոլ լուծույթով: Յերբեմն խոճկորները ծնվելու ժամանակ ունենում են շատ յերկար և սուր ատամներ: Այս դեպքում անհրաժեշտ է այդպիսի ատամները կտրել ակցանով, բայց սա պետք է կատարել շատ զգուշությամբ և վարպետորեն և միայն բացառապես այն դեպքերում, յերբ մայրը տանջվում է կծելուց:

Հատուկ ուշադրություն պիտի դարձնել այն բանի վրա, թե արդյոք բոլոր խոճկորներն էլ լավ են ծծում մորը: Անհրաժեշտ է սզնել թույլ խոճկորներին հասնելու ծծերին և անպայման հետևել, վորպեսզի նրանք կաթ ծծեն կուշտ կերպով:

Մեր ունի տակ պետք է թողնել այն քան խոճկոր, վորքան մեր ունը լավ գործող ծիծ ունի: Ավելորդ խոճկորներին պետք է տեղավորել այլ մերուկների տակ, մոտավորապես նույն այդ շրջանում ծնված:

7. Ծնելու ժամանակ և նրանից հետո բնում մերուկն մոտ պետք է գտնվի մաքուր ջուր՝ խմելու համար:

IV. ԾՄԱՍՅՐ ՄԵՐՈՒՆՆԵՐԻ ՅԵՎ ԽՈՃԿՈՐՆԵՐԻ ԿԵՐԱԿՐՈՒՄՆ ՈՒ ԽՆԱՄՔԸ

1. Ծնելուց հետո 1-2 որը մերուկին տալիս են վոչ շատ քանակով կեր (0,5 կիլոգրամ ցորենի թեփի և վարսակի ապուրի խառնուրդ) ջրի հետ խառնած դրոճկամբ: Կերարածինն աստիճանաբար շատացնում են և 5-րդ կամ 6-րդ որը մերուկը փոխադրում են լրիվ որարածնով կերակրելուն:

2. Կանոնավոր կերակրման ժամանակ ծծմայր մերուկներին որարածինը պետք է կազմված լինի զանազան տեսակի կերերից: Ծծմայր մերուկի կերարածինը պետք է պարունակի՝

ա) Թիթեռնածաղիկ խոտ—1-1¹/₂ կլգ: Սոսի բացակայությամբ դեպքում, նրա փոխարեն տրվում է նույն քանակով լավ դարման՝ խաշած դրոճկամբ:

բ) Ստացրած կերեր—(ցորենի թեփ, հատիկների և հատիկային մնացորդների փշրանք, քուսպ):

գ) Արմատ ապալ ալարապտուղնեբ՝ 4-8 կիլոգրամ: Արմատապտուղների փոխարեն ծծմայրերին կարելի է կերակրել սիլոսով, բայց անպայման լավ վորակի, թարմ, սիլոսային հորից կերակրելու որը հանած: Սիլոսը տրվում է մերուկներին ծնելու 5-րդ որից 0,5 կլգ. չափով: Սիլոսի քանակն աստիճանաբար կա-

րող և մեկ մերուկնի համար որական ավելացվել մինչև 1,5-2,5 կլգ., սակայն այս դեպքում անհրաժեշտ է հսկողություն ունենալ խոճկորների վրա և յեթև նրանց մոտ կառաջանա փորլուծություն, ապա սիլոսի տալը պակասեցնում են կամ բոլորովին դադարեցնում:

դ) Հանքային նյութերի խառնուրդը ծծմայր մերուկներին տրվում է նույն բաղադրությամբ, ինչ վոր հղի մերուկներին, յուրաքանչյուր գլխին որական 30-40 գրամ: Հանքային նյութերն ուրիշ կերի հետ խառն դրոճկամբ, նույնպես և ինքնակերակրողից և տաշտերից՝ տրվում են ցանկացածին չափով:

3. Ծծմայր մերուկները միշտ պետք է ապահովված լինեն սենյակի բարխառնություն ունեցող խմելու համար մաքուր ջրով: Ջրի պակասությունը զգալի չափով իջեցնում է մերուկների կաթնատվությունը և վնասում խոճկորներին:

4. խոճկորներին ծծից կտրելուց 3 որ առաջ, ծծմայր մերուկների կերարածինը կխտվ չափ պակասեցվում է, և 6-7 որվա ընթացքում մերուկները փոխադրվում են վոչ ծնած մերուկների նորմաներին:

5. Ծնելուց հետո 5-րդ որվանից ծծմայր մերուկներն ամեն որ պետք է ոգավեն դրոսանքից—առանց խոճկորների—1-2 ժամ տևողությամբ, ինչպես նաև հղի մերուկները: Զրոսանքի համար ծծմայր մերուկներին պետք է հատկացնել որվա ամենալավ մասը և ավելի հարմարեցրած փարախը (աղալը):

V. ԽՈՃԿՈՐՆԵՐԻ ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ԿԵՐԱԿՐՈՒՄԸ

1. Ծնելու 3-րդ որվանից բնի կերակրման բաժանմունքում դրվում են փոքր տաշտեր՝ մաքուր ջրով և հանքային կերերով (աղած էկավիճ, մանրած ածուխ, այրված վոսկր, մոխիր, մաքուր ճիմային հող):

Ջուրը պետք է միշտ մաքուր լինի: Հանքային կիրը և հողը նույնպես փոխվում են որական 2 անգամից վոչ սակավ: Ուստի պետք է նրանց շաղ տալ քիչ-քիչ:

2. 10-15 որական հասակից խոճկորներին սովորեցնում են հատիկային կերերի: Դրա համար բներում կամ կերակրելու բաժանմունքում, մաքուր հատակի վրա շաղ են տալիս քիչ քանակով չորացրած կամ թեթև կերպով բոված յեղիպտացորեն, տարեկանի, դարու հատիկներ կամ վարսակի ձավար, ջարդած սիսեռ, վորպեսզի խոճկորները շուտ սովորեն հատիկներ ուտելուն, սգոսակարե հատիկներին մի մասը, հատկապես սիսեռը, թրջել աղաջրի մեջ, Հենց վոր խոճկորներն սկսեն հատիկնիեր ուտելը, այդ

մումնասիրց տաշտի մեջ յուրաքանչյուր որ քիչ-քիչ քանակով շար են տալիս զանազան հատիկներ, ջարդված դրուժյամբ, յերեքնուկի կամ առվույտի տերևներ այնպես, վորպեսզի խոճկորները կարողանան միշտ ուտել այդ կերերը: Վորքան խոճկորները շուտ սովորեն հատիկային կերերին, այնքան հեշտ և հաջող կընթանան րանց անեցումը:

3. Հենց վոր խոճկորներն սկսեն ուտել չոր հատիկային կեր, բայց վոչ ուշ, քան 15-20 որական հասակը, պետք է սկսել նրանց կերակրել կաշայով՝ պատրաստված ջարդված հատիկի և այլ խտացրած կերի խառնուրդից: Կաշան յեփվում է սովորական յեղանակով՝ ինչպես մարդկային աննդի համար: Վորքան լավ և համեղ է պատրաստված այն, այնքան ավելի հաճույքով և շատ են ուտում խոճկորները և այնքան արագ է ընթանում նրանց անեցողութունը: Կաշան տրվում է ստոած կամ մի քիչ տաքացրած վիճակում որական 3 անգամ, մանր տաշտերի մեջ: Ամեն անգամ տաշտը թողնվում է խոճկորների մոտ 30 րոպեյով, վորից հետո հավաքում են, իսկ կաշայի մնացորդներով կերակրում մերուններին կամ ուրիշ ավելի մեծ, մորից կտրած խոճկորներին: Կաշան խոճկորներին տալուց առաջ, շատ ոգտակար է, անգամ անհրաժեշտ, նրա մեջ ավելացնել թիթեռնածաղիկ խոտի այուր և քիչ քանակով մանրած թարմ գազար և յեփած ու ջարդված կարտոֆիլ, իսկ ամառ ժամանակը դազարի և կարտոֆիլի փոխարեն՝ մանր կարտած, թարմ, հյութալի կանաչ խոտ—առվույտ, յերեքնուկ, յերիտասարդ յեղինջ և ուրիշ խոտեր:

4. Կաշա պատրաստելու համար պետք է ընդունել խտացրած կերերի խառնուրդի հետևյալ կազմը.

- Ջարդած վարսակ 3 մաս
- » գարի 4 »
- Կտավհատի քուսպ և թեփեր 2 »
- Ավելացրած թիթեռնածաղիկ խոտի այուր 1 »

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Կաշայի մեջ ավելացվում է թարմ մանրացրած գազար և ջարդած յեփած կարտոֆիլ խոճկորների կենդանի քաշի յուրաքանչյուր կիլոգրամին տալով որական 10 գրամ: Գարնանը և ամռանը կաշայի մեջ ավելացվում են սկզբում այդ նույն քանակութամբ կանաչ խոտ, իսկ այնուհետև յուրաքանչյուր որ այդ խոտի քանակը ավելացվում է, և յերբ խոճկորները կընտելանան խոտ ուտելուն, խոտը նրանց տրվում է ցանկացածին չափ:

Կանոնավոր կերակրման ժամանակ, յուրաքանչյուր խոճկորի համար պահանջվում է խտացրած կեր որական՝

ԽՈՃԿՈՐՆԵՐԻ ՀԱՍՆԿԸ	2-րդ տասնորյակ	3-րդ տասնորյակ	4-րդ տասնորյակ	5-րդ տասնորյակ	6-րդ տասնորյակ	7-րդ տասնորյակ
	Չոր վիճակում կերակրելու համար	20 գր.	90 գր.	230 գր.	300 գր.	400 գր.
Կաշայի համար	15 »	50 »	120 »	280 »	290 »	350 »

5. Յեթե հնարավորութուն կա խոճկորներին տալ քաշած կաթ, ապա կաթով կերակրելուն պետք է անցնել խոճկորներին հատիկային կերին անցնելուց հետո:

Յեթե կովերը հիվանդ չեն ախտով կամ ինֆեկցիոն վիժումով, կաթը պետք է տալ միշտ թարմ կամ թթվեցրած՝ մածնի ձեփով: Պետք է սկսել վոչ մեծ քանակից՝ խիստ պահպանելով որական բաժինը: Չափից ավելի կաթ տալն անթույլատրելի յե: Տաշտերը խոճկորների մոտ յերկար ժամանակ չպետք է թողնել, հատկապես այն դեպքում, յերբ տրվում է թարմ, անարատ կաթ, այլ պետք է հավաքել նրանց 10-15 րոպեյից հետո: Կաթի մնացորդով կերակրում են մերուններն, իսկ տաշտերը մաքուր վացվում են և չորացվում արևի տակ: Խոճկորներին չի կարելի կերակրել այնպիսի կաթով, վորն սկսել է թթվել:

Կաթով կերակրելու դեպքում յուրաքանչյուր խոճկորի համար պետք է պահպանել կաթի որական հետևյալ բաժինը.

ԽՈՃԿՈՐՆԻ ՀԱՍՆԿԸ	2-րդ տասնորյակ	3-րդ տասնորյակ	4-րդ տասնորյակ	5-րդ տասնորյակ	6-րդ տասնորյակ	7-րդ տասնորյակ	8-րդ տասնորյակ	9-րդ տասնորյակ
	Որվա կաթի քանակը 3-4 կերբաժնի համար	50 գր.	150 գր.	250 գր.	300 գր.	350 գր.	450 գր.	250 գր.

6. Խոճկորներին մորից կտրելը կատարվում է 2 ամսական հասակում: Դա պետք է կատարել աստիճանաբար 3-5 որում: Սկզբում անջատում են ամենից ուժեղ և մեծացած խոճկորները, իսկ հետագայում, հինգ որից հետո՝ ավելի թույլերը: Մորից կտրելու ժամանակ խոճկորներին կերակրում են այնպիսի կերերով, վորոնցով նրանք կերակրվել են մոր տակ յեղած ժամանակ:

Անհրաժեշտ է մորից անջատելու առաջին տասնորյակում խոճ-

կորներին տալ ամենահամեղ և աննդարար կերեր, վորպեսզի անշատու մն անցնի սահուն կերպով, առանց վնասելու խոճկորներին աճումը: Այդ ժամանակ խոճկորներին պետք է տալ քաշած կաթի կամ այլ կենդանական կերերի ուժեղ բաժիններ (մսուկրային, ձկնեղեն, արյունի ալյուր):

VI. ԽՈՃԿՈՐՆԵՐԻ ՊԱՀԵԼՆ ՈՒ ԽՆԱՍԵԼԸ

1. 5-10 որական հասակից, նույնիսկ տարվա ցուրտ ժամանակ, խոճկորները լավ և հանգիստ յեղանակին պետք է դուրս արվեն բակը՝ զրոսանքի: Խոճկորներին ցրտին պետք է սովորեցնել աստիճանաբար և զգուշությամբ: Առաջին որերին խոճկորներին դուրս են հանում 5-10 րոպեյով, հետո աստիճանաբար զրոսանքները յերկարացվում են, բայց այս դեպքում անհրաժեշտ է հետևել, վորպեսզի խոճկորներն զրոսանքի ժամանակ շարունակ շարժման մեջ լինեն և վոչ թե մնան անշարժ վիճակում: Հենց վոր խոճկորներն սկսեն մրսել, նրանց խսկույն ներս են քշում խոզանոց:

2. Ամառը՝ տաք որերին, խոճկորներին յերկար չպետք է թողնել խիստ արևոտ տեղում, այլ նրանց պետք է պահել սովորում—գոլ տեղում: Խոճկորները խիստ վնասվում են տաքությունից և արևի այրելուց:

3. յեթե խոճկորներին ամառը պահում են ազատ զրությամբ՝ փարախներում, ծածկի տակ, ապա անհրաժեշտ է խիստ հետևել, վոր փարախները մաքուր լինեն: Հենց վոր փարախները կեղտավեն, առաջանա փոշի, փոսեր, պետք է փարախը փոխադրել թամբ տեղ:

4. Խոճկորներին պետք է մաքրել և ժամանակ առ ժամանակ սրբել կոշտ շորով՝ ներծծված բուսական յուղով, ճարպով և կրեոլինի մեկ տոկոսային լուծույթով:

5. Բտման համար նախատեսված վարազիկներին պետք է ամորձատման յենթարկել (կրտել) մոր տակ՝ 40 որական հասակում:

6. Ծծից կտրած խոճկորների խմբավորման ժամանակ պետք է հսկել, վորպեսզի մեկ խմբի մեջ հավաքվեն միատեսակ հասակի, քաշի և զարգացման խոճկորները: Ավելի թույլ խոճկորներին (կամ ավելի ուժեղներին) պետք է առանձնացնել և տեղափոխել իրենց ուժին և զարգացմանը համապատասխան խոճկորների այլ խմբեր, որպեսզի կանոնավորվի բոլոր խոճկորների ճիշտ կերակրումը:

VII. ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԺԱ—ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

1. Ինչպես խոզանոցում, նույնպես և նրա շուրջը պետք է պահպանել խիստ մաքրություն: Դրա համար՝ վորպես կանոն ա) ամեն որ առավոտներն ու յերեկոները պետք է մաքրվեն խոզանոցները: բ) Ամեն ամիս պետք է կրով սպիտակացվի բների պատերը, միջնապատերն ու առաստաղը: գ) Սպիտակացման ժամանակ մայրերին խոճկորների հետ դուրս են հանում զրոսանքում, իսկ վատ յեղանակներին սպիտակուցամբ պիտի կատարել հերթականությամբ, ընդվորում մայրերին խոճկորների հետ դուրս են հանում կամ միջանցք կամ թե խողերի «ճաշարան»-ը:

2. Գոմաղբը թափելու համար պետք է հատկացված լինի խոզանոցից 25 մետր հեռավորությունից վոչ պակաս հատուկ ցանկապատած տեղ:

3. Վոչ մի դեպքում չի թույլատրվում խոզանոցի շուրջը թափել գոմաղբ:

4. Պետք է ունենալ մշտական հսկողություն խոզանոցի շրջապատի մաքրության վրա:

5. Խոզանոցի շուրջը չպետք է լինի աղբ, թափթփուկներ, մարդկային արտաթորություններ, սատկած կենդանիների դիակներ:

6. Ֆերմայում աշխատող խոզապահանարի համար պետք է կառուցված լինի հատուկ զուգարան (արտաքնոց):

7. Խոզանոցի առաջ և նրա շուրջը չպետք է լինեն անձրևաջրերի փոսեր: Այգախիսիները գոյանալուց՝ անհրաժեշտ է անմիջապես դրանց վերացնել, իսկ գոյացած տեղը լցնել խճով և ավազով կամ ուղղակի պինդ հողով և ամրացնել:

8. Մայրերին զրոսանքի հանելու ժամանակ, խոզանոցները պետք է ողափոխման յենթարկվեն վոչ միայն ողափոխող խողովակների, այլ և լուսամուտների բացման միջոցով: Ցուրտ յեղանակին մայրերի և խոճկորների ներսում գտնված ժամանակ չի թույլատրվում բացել լուսամուտները խոճկորներին մրսեցնելուց խուսափելու համար:

9. Խոճկորների մասսայական վոչնչացման հիմնական հիվանդությունը հանդիսանում է լուծը: Լուծի գլխավոր պատճառը կեղտն է ու խոճկորների վատ խնամքը:

10. Խոճկորներին լուծից պաշտպանելու համար անհրաժեշտ է՝

ա) կերակրելուց անմիջապես հետո լվանալ և մաքրել խոճկորների տաշտերը:

բ) Վոչ մի դեպքում չտարվատ վորակի՝ (բորբոսնած) խտացրած կերեր և թթված կաթ:

գ) Մայրերին կերակրել կամ միջանցքներում, կամ ճաշարաններում և կերակրի ամանները չթողնել բներում:

դ) Մոր կերամանը նույնպես լվանալ, մաքրել և չորացնել արևի տակ:

ե) Այն բները, վորտեղ հանդես կզա փորլուծությունը, պետք է անջատվեն մյուս բներից:

զ) Բուներ, վորտեղ հանդես է յեկել փորլուծությունը, պետք է անմիջապես ախտահանել և առանձնահատուկ ուշադրություն դարձնել կերի ամանների, հատակի և իրենց խոճկորների մաքուր պահելու վրա:

ե) Ուշադրությամբ հետեվել, վորպեսզի բնի հատակի վրա, նույնպես և միզատար առվակներում մեզ (жизжа) չլինի: Յեթ է մեզը չի հոսում, խոճկորները խմում են այն, վորն առաջացնում է փորլուծություն: Յեթե լուծը չի ընդհատվում, պետք է դիմել անասնաբուժին:

11. Դրսից բերվող բոլոր տեսակի վարակիչ հիվանդություններից խոճկորներին պաշտպանելու համար բոլոր կողմնակի և ֆերմաներում չաշխատող անձանց մոտքը խողանոցը վճռակապես պետք է արգելել:

12. Սոզանոցի մուտքի առաջ պետք է պատրաստված լինի տախտակամած (платяк) վրան կիր կամ ախտահանիչ լուծույթանասնաբուժի ցուցմունքով, վորի վրա պետք է վտտնամաններն ախտահանել ամեն անգամ խողանոց մտնելուց առաջ, վորպեսզի խողանոց չտարվի վորևե վարակ:

13. Մշտական հսկողություն պետք է լինի խոճկորների և մայրերի վրա: Յուրաքանչյուր տասնորյակում բոլոր խողերը պետք է նայվեն անասնաբուժական սանիտարի կողմից:

14. Լավ պահելու և խնամելու ժամանակ, խոճկորների կոտորվելու դեպքում, անմիջապես պետք է հրավիրել անասնաբուժին:

VIII. ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

1. Մերունը մարսիմալ չափով աճեցնելու և պահելու վճռական պայմանն է հանդիսանում աշխատանքի ճիշտ կազմակերպումը: Դրա համար խողարուծական ֆերմայում պետք է կազմակերպվի բրիգադ՝ կոլտնտեսականների ժշտական կազմով և նրանց աշխատանքի վարձատրումը պետք է կատարվի բրիգադային գործարքի հիման վրա:

2. Սողարուծական բրիգադաները կազմակերպվում են մոտավորապես 3 կոլտնտեսականներից բաղկացած խողապանների կազմով, վորոնցից մեկը հանդիսանում է ավագը: Բրիգադաների համար պետք է առանձնացնել ավելի փորձված և խողարուծական գործը լավ իմացող կոլտնտեսականներին:

3. Անպատասխանատվությունը լիովին վերացնելու նպատակով, կերակրելու և խնամելու համար ամեն մի բրիգադի ամրացվում է խողերի վորոշ խումբ, այն է մեկ վարագ, 21 մերուն և ամբողջ սերունդը:

4. Բրիգադը պարտավոր է իրեն ամրացրած մերուններից ստացած սերունդն աճեցնել, նրա ծնվելու որվանից սկսած մինչև պետությանը հանձնելու կամ հիմնական մայրական հոտը փոխադրելու ժամանակը:

5. Յուրաքանչյուր բրիգադի համար կոլտնտեսության վարչության կողմից սահմանվում է արտադրական առաջադրանք— խոճկորների աճեցման և նրանց կենդանի քաշի աճի նորմաներ: ՀՍՍՀ Հողօրկոմատի Կոլեգիայի 1933 թ. ապրիլի 11-ի վորոշման համաձայն հաստատված են խոճկորների աճեցման տարեկան հետևյալ նորմանները.

1. «Ապրանքային ֆերմաներում յուրաքանչյուր մերունի համար սահմանել միջին հաշվով 6 խոճկոր աճեցնելու տարեկան նորմա, իսկ ցեղական ապրանքային ֆերմաներում՝ վոչ պակաս 7—8 խոճկորներից:

2. Առաջին անգամ ծնող մերունի համար սահմանել խոճկորներ աճեցնելու տարեկան նորման՝ մեկ խոճկորով պակաս:

3. Բրիգադային գործարք մացնելու համար կոլտնտեսության վարչությունը պետք է սահմանի գործարքային գնահատում և բրիգադին գրանցվելիք աշխորների քանակը՝ արտադրական առաջադրանքն ամբողջությամբ կատարելու համար:

4. Շարքային խողապանների աշխատանքը վերաբերվում է 3-րդ խմբին 1,0 աշխոր գնահատելով, իսկ ավագ խողապանին՝ 4-րդ խմբին 1,25 աշխոր գնահատելով որվա արտադրանքի նորմայի համար:

5. Արտադրանքի միավորի գործարքային գնահատումները սահմանվում են, յեխնիվ խողապանների աշխատանքը խմբերի վերածելուց և խոճկորների աճման նորմաներից: Շարքային խողապանի աշխատանքը 1 աշխոր, իսկ ավագ խողապանին՝ 1,25 աշխոր գնահատելու ժամանակ, արտադրանքի որական նորմայի համար և մեկ մերունից 6 խոճկոր աճեցնելու նորմայի դեպքում:

յուրաքանչյուր խոնկորը 60 կելոգրամ քաշով (կամ բրիգադի համար 126 խոնկոր՝ 75,6 ցենտներ քաշով), գործարքային գնահատումները լինելու յին հետևյալները՝

ա) Կենդանի ծնված յուրաքանչյուր խոնկորի համար բրիգադին գրանցվում է 1,30 աշխոր, վորից շարքային խոզապաններին յուրաքանչյուրին գրանցում են 0,40 աշխոր, ավագ խոզապանին (բրիգադիին) 0,50 աշխոր:

բ) Մինչև ծծից կտրելը պահպանած յուրաքանչյուր խոնկորի համար գրանցում են 2,60 աշխոր, վորից շարքային խոզապանների յուրաքանչյուրին 0,80 աշխոր, ավագ խոզապանին 1 աշխոր:

գ) Մինչև 4 ամսական հասակը պահպանած յուրաքանչյուր խոնկորի համար բրիգադին գրանցում են 1,60 աշխոր, վորից շարքային խոզապաններին՝ յուրաքանչյուրին 0,50 աշխոր, իսկ ավագ խոզապանին (բրիգադիին) 0,60 աշխոր:

դ) Կենդանի քաշի յուրաքանչյուր ցենտներ արտադրանքի համար բրիգադին գրանցում են 6,50 աշխոր, վորից շարքային խոզապաններին 2-ական աշխոր, իսկ ավագ խոզապանին (բրիգադիին)՝ 2,50 աշխոր:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Այն դեպքում, յերբ բրիգադիը և ֆերմայի վարիչը ֆերմայում աշխատում են 2-րդ տարին, նրանց աշխատանքի գնահատումը համապատասխանաբար բարձրացվում է մեկ խմբով:

6. Յեթե մերունների քանակն ապահովում է միայն մեկ խոզապանի բեռնվածութունը (որինակ՝ 7 մերուն), ապա այդ դեպքում արտադրանքի միավորի գնահատումը (ձագ և նրա քաշը) պետք է բարձրացվի 3 անգամ, իսկ յեթե կա 2 խոզապանի բեռնվածութուն (որինակ՝ 14 մերուն), ապա գնահատումը պետք է բարձրացվի 1,5 անգամ վերև հիշված գնահատության համեմատությամբ, շարքային խոզապանների համար 21 մերուն լինելու դեպքում:

7. Սահմանված նորմաներից ավել ստացված խոնկորների $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ սահմաններում, նայած ավելի ստացած խոնկորների քանակին, տրվում է ավել բրիգադի կոլտնտեսականներին վորպես նատուրալ պարգևատրում:

8. Նատուրալ պարգևատրումը բրիգադին հանձնում է կոլտնտեսության վարչութունը՝ մատղաշների աճեցման և պահպանման տարեկան արտադրական առաջադրանքը լիովին կատարելուց հետո՝ 2 ամսականից վոչ ավել հասակ ունեցող խոնկորներով:

9. Նատուրալ պարգևատրումների հետ միասին պետք է լիովին պահպանել խոզաբուծական բրիգադաների հավելյալ դրամական վճարումները՝ ապրանքային ֆերմաներում տարեկան նորմայից ավել զուգավորած յուրաքանչյուր մերունի համար 1 ուրբլի և մինչև յերկու ամսական հասակը հասցրած ամեն մի խոնկորի համար 1 ուրբլի: Յեղական ապրանքային ֆերմաներում զուգավորած յուրաքանչյուր մերունի համար 1 ուրբլի և 1 կարգի յուրաքանչյուր խոնկորի համար 2 ուրբլի, 2-րդ կարգի խոնկորի համար 1-ական ուրբլի և առաջին կարգից բարձր յուրաքանչյուր խոնկորի համար՝ 4 ուրբլի:

10. Պարգեվատրման 25 $\frac{0}{10}$ -ը վճարվում է մերունների զուգավորման ժամանակ, իսկ 75 $\frac{0}{10}$ -ը հաջող կերպով ծնեցնելուց հետո:

11. Տարեկան արտադրական առաջադրանք կատարված է համարվում, յերբ խոզաբուծական բրիգադան իրեն հանձնած մերուններից ստացած խոնկորներն աճեցրել է մինչև ապրանքային յելքի հանձնումը կամ մինչև խոնկորներին մերունների հիմնական հոտը փոխանցելը:

Համաձայն ՀՍՍՀ Հողօրոգիության 1933 թ. հունիսի 25-ի վորոշման անասնապահական կոլտնտեսական ապրանքային ֆերմաներում մատղաշների սատկումների առթիվ սահմանված է տույժ հետեվյալ չափանիշներով.

Մինչև 2 ամսական հասակ ունեցող յուրաքանչյուր առաջին սատկած խոնկորի (զոճի) դիմաց, այն կոլտնտեսականից, վորի հանցանքի հետևանքով սատկել է խոնկորը, նրա հասանելիք աշխորերից պահել մեկ աշխոր (տույժ), յերկրորդ սատկածի դիմաց՝ մինչև 2 աշխոր, իսկ յերրորդ և ավելի սատկումների դիմաց—վոչ պակաս 3 աշխորից:

Յերկու ամսականից բարձր հասակ ունեցող յուրաքանչյուր սատկած խոնկորի դիմաց հետ պահել վոչ պակաս 8 աշխորից:

2. պարտավորեցնել կոլտնտեսությունների վարչություններին և ֆերմաների վարիչներին յուրաքանչյուր անգամ սատկած մատղաշի համար մանրակրկիտ քննություն կատարել և պատճառներն ու հանցավորներին և վերջինների նկատմամբ, բացի նախատեսված տույժից յենթարկել նաև դատական պատասխանատվության:

« Ազգային գրադարան

NL0301135

Handwritten notes in Armenian script at the top of the page.

21.315

3-36352

ԳԻՆԸ 40 ԿՈՊ.

Handwritten mark or signature.

Handwritten purple ink notes:
... в Пнгр.
1934 г.
Ак. №13

НАРКОМЗЕМ ССРА
Агротехпроп и животноводственный сектор

**Инструкция по сохранению и выращиванию
поросят при весенне-летних опоросах**